

EPIZÓDA 2

PREZIDENTSKÁ KAMPAŇ

31. decembra 2018. Päť minút do polnoci.

So šampanským v rukách čakajú Ukrajinci na Nový rok. Odpočítavanie, čakanie na prejav prezidenta. Pre Petra Porošenka je tento novoročný pozdrav v postavení hlavy štátu posledným.

Sociológia je neúprosná. Podľa Kyjivského medzinárodného inštitútu sociológie je len 11,6 % občanov pripravených hlasovať za úradujúceho prezidenta. Favoritkou pretekov je Porošenkova dlhoročná súperka Julia Tymošenková s 21,2 %. Tretí, s najväčšou pravdepodobnosťou, prezidentský kandidát, Volodymyr Zelenskyj, umelecký riaditeľ Štúdia Kvartal 95, so svojimi 14,6 % o úmysle kandidovať na prezidenta zatiaľ nepovedal ani slovo.

Vtom sa tradičné novoročné vystúpenie Kvartalu na televíznom kanáli 1+1 preruší, aby zaznel pozdrav od prezidenta. Namiesto Porošenka sa však na obrazovke objaví Volodymyr Zelenskyj. V bielej košeli s vyhrnutými rukávmi vychádza zo zákulisia. „Dobrý večer, priatelia...“ začne po rusky a na pätnástej sekunde prechádza na ukrajinčinu.

Hovorí o troch možných cestách, ktorými sa môžu Ukrajinci vydať.

Prvá – žiť, ako žiješ.

Druhá cesta – zbaliť si veci a odísť do zahraničia.

A tretia – pokúsiť sa niečo zmeniť na Ukrajine.

„Pre seba som si vybral tretiu cestu. Už dlho sa ma všetci pýtajú, či idem alebo nejdem. Viete, na rozdiel od našich veľkých politikov som vám nechcel nič zbytočne sľubovať. Avšak teraz, niekoľko minút pred Novým rokom, vám niečo sľúbim a hneď to aj splním. Vážení Ukrajinci, sľubujem vám, že budem kandidovať na prezidenta. A urobím to hneď. Idem kandidovať,“ povedal Zelenskyj.

Som si istý, že nie všetci pri novoročných stoloch pochopili, čo sa v tej chvíli stalo. Vyzeralo to ako súčasť ďalšej časti relácie „Kvartal“.

Zákulisie koncertu. Tlmené svetlo. Usmiaty Zelenskyj. Hlas, ktorým v kreslenej rozprávke hovorí medvedík Paddington. Aký je to, do pekla, kandidát na prezidenta? Kde je kravata? Kde je oblek? Kde sú tradičné patetické slová? Kde je to všetko? Kde je, nakoniec, Petro Porošenko? Priaznivci piateho prezidenta, ktorí na svojich obrazovkách videli namiesto Petra Volodymyra, na sociálnych sieťach spustili naozajstný poplach. „Kto? Tento klaun?“ „Kto to vôbec je, že chce kandidovať na prezidenta!“ „Čo je to za drzosť!“ Pisatelia sa nevyberavo vyjadrovali na adresu Zelenského, oligarchu Kolomojského, ktorý ovláda 1 + 1, a generálneho riaditeľa televízneho kanála, Oleksandra Tkačenka, ktorý sa neskôr stane národným poslancom za stranu Služobník ľudu a neskôr aj ministrom kultúry Ukrajiny.

Vyjadrenie umeleckého riaditeľa Štúdia Kvartal 95 bolo, zrejme, v mnohých volebných štáboch vnímané ako nešťastný vtíp.

Avšak v tú noc pre Novým rokom bol Zelenskyj vážny ako ešte nikdy predtým.

Tí, ktorí pochopili hercovo vyjadrenie ako obvyklé vtipkovanie známeho komika, ani len netušili, že Zelenskyj sa kandidovať na prezidenta rozhodol už dávno. Jeho tím sa na voľby dlhší čas pripravoval. Celé leto roku 2018 udržiaval Volodymyr intrigu pri živote, keď podpichoval populárneho frontmana skupiny „Okean Elzy“ Svjatoslava Vakarcuka: „Slava, ideš alebo nie? Pretože ak ty, potom aj ja. Teda, ak ty na betón ‚áno‘ alebo stopercentne ‚nie‘, tak potom aj ja. Lebo sa všetci pýtajú, čo ja. No a čo ja? Ja – to je jasné. Ale čo ty? Jednoducho, ak ty a ja, sme to my. Chápeš? A keď ‚my‘, potom je to všetkých.“

Ako spomína politik Roman Bezsmertnyj, dlho pred volebnou kampaňou sa stretol so Svjatoslavom Vakarcukom a požiadal ho, aby nekandidoval na prezidenta a presvedčil o tom aj Volodymyra Zelenského.

„Povedal som: ‚Slava, vážim si vás ako umelca, ale veľmi vás prosím, stretnite sa so Zelenským a dohodnite sa, že nebudete kandidovať ani vy, ani Zelenskyj. Pretože, v prípade podania kandidatúry vás obidvoch, jednoducho rozbijete Ukrajinu a bude veľmi ťažké hovoriť o veciach, ktoré budú nasledovať.‘ Nevieť, či Vakarcuk dal na môj príhovor alebo na príhovor niekoho iného, ale konal absolútne múdro, keď svoju kandidatúru nepodal. Namiesto toho sa zapojil do parlamentnej kampane. Ja tomu dokonale rozumiem, pretože som veľmi dobre vedel: ani jeden, ani druhý neboli schopní vziať si na plecia tie problémy, ktorým Ukrajina čelí, a tým kľúčovým je vojna,“ povedal mi Bezsmertnyj.

Napriek tomu na jeseň 2018 bol vytvorený štáb prezidentského kandidáta, ku ktorému sa pridali aj politický konzultant Dmytro Razumkov, v tom čase takmer jediná mediálne známa postava (samozrejme, okrem frontmana Kvartalu 95).

Zelenského tím sa pripravoval na voľby. V zime 2018/2019 si zaplatili reklamu v rádiách a na bilbordoch so sloganom

„Nerobím si srandu“. Práve na toto obdobie bola preložená premiéra tretej sezóny série Služobník ľudu, kde súčasný prezident Ukrajiny hral úlohu učiteľa Vasyľa Holoborodka, ktorý sa nečakane pre samého seba stal prezidentom.

V Zelenského tíme vtedy sotva niekto rátal s víťazstvom. Ale aj sám Volodymyr, podľa bývalého šéfa Prezidentskej kancelárie Andrija Bohdana, sa pre účasť na prezidentskej kampani definitívne rozhodol až 31. decembra 2018.

Je jasné, že pre Zelenského a jeho spolupracovníkov to bola skvelá príležitosť pred blížiacimi sa parlamentnými voľbami na propagáciu strany Služobník ľudu, zaregistrovanej v apríli 2016.

Pre Ihora Kolomojského, ktorý mal napäté vzťahy s Petrom Porošekom, sa Zelenskyj stal vyjednávacím bodom s piatym ukrajinským prezidentom aj jeho večnou oponentkou Juliou Tymošenkovou.

Aj keď, podľa tvrdenia politológa Serhija Hajdaja, Zelenského tím vnímal prezidentské voľby ako akúsi hru.

„Mal som rozhovor s ľuďmi, ktorí sa rozprávali s bratmi Šefirovcami, jeho obchodnými partnermi. Oni, aj keď už prebiehala kampaň, neverili v jeho víťazstvo, mysleli si, že sa to nemôže stať. Vraj to len tak niečo Volodymyra pobláznilo, nech sa teda zabaví. Keď však vyhral, boli zmätení ešte viac. Nevedeli, čo majú robiť, pretože pochopili, aká je to zodpovednosť a že ich starý život sa skončil. Že nebude viac ‚95. kvartál‘, všetky ich produkčné spoločnosti... Pochopili, že sa ocitajú v úplne inej realite, v ktorej musia byť úplne inými ľuďmi. Boli zmätení, snažili sa s niekým poradiť. Ale len oni. Pretože pre samotného Zelenského bolo všetko inak. Myslím si, že vedľa neho už bol Bohdan, ktorý mu povedal: ‚Dobre, neboj sa, ja viem, čo mám robiť, ako to urobiť, musíme sa hýbať dopredu.‘ Bohdana vtedy všetci neznášali, pretože v blízkosti prezidenta vyčnieval a bolo vidieť, že práve on je ťahúňom tohto procesu,“ povedal mi Hajdaj.

Nech je to akokoľvek, krok, ktorý Volodymyr Zelenskyj urobil v noci na Nový rok 2019, zmení nielen jeho zabehnutý hviezdny život. Tento krok zmení pravidlá hry v ukrajinskej politike.

Len tak mimochodom, 22. marca 2019 sa jeden z účastníkov prezidentského súboja, politik Roman Bezsmertnyj, pokúsi Zelenského zastaviť a verejne ho vyzve, aby z prezidentského súboja odstúpil. „Zoberte si dokumenty z Ústrednej volebnej komisie, pretože je to hanba a poníženie národa,“ povedal.

Toto volanie však zostalo nevy počuté.

Výsledok?

Petro Porošenko dostane od voličov hlasnú facku.

Julia Tymošenková sa nedočká, kým na ňu príde rad v prezidentskom úrade.

Oleh Laško získa na politickej scéne silného konkurenta a o pár mesiacov prehrá so svojou „Radikálnou stranou“ parlamentné voľby.

Plukovník Anatolij Hrycenko odíde do politického dôchodku.

Ukrajina dostane to, čo chcela – Volodymyra Zelenského.

Hoci jeden z jeho vtedajších spolupracovníkov, Ruslan Rjabošapka, neskôr povedal, že krajina hlasovala za jedného prezidenta a dostala úplne inú hlavu štátu. Vraj počas predvolebnej kampane to bola jedna osoba a potom celkom iná.

Ludia sa schádzajú na kyjivskom štadióne Olympijský, kde onedlho začne očakávaná debata prezidentských kandidátov Petra Porošenka a Volodymyra Zelenského (19. apríl 2019).

